

Tiltak for rensing av kommunale kloakkutslipp til Gudbrandsdalslågen – Mjøsa

Av Magne Drageset

Magne Drageset er siv.ing. og nå ansatt som avd. ing. hos fylkesmannen i Oppland.

Foredrag holdt på møte i Norsk Forening for Vassdragspleie og Vannhygiene 13. mai 1976.

Befolkning.

Nedslagsfeltet for Gudbrandsdalslågen — Mjøsa i Oppland fylke utgjøres av 10 kommuner med en samlet folkemengde på ca. 120 000 personer.

Det er ca. 50 tettsteder med en samlet befolkning på ca. 65 000 personer som utgjør 54 % av totalbefolkningen, dvs. at 46 % av befolkningen bor spredt.

Utbygging av kommunale renseanlegg.

Mjøsa og Gudbrandsdalslågen er av myndighetene gitt høyeste prioritet for tiltak mot forurensninger, jfr. St.meld. nr. 107 (1974—75) om arbeidet med en landsplan for bruken av vannressursene.

«Aksjon Mjøsa» ble igangsatt i 1974 og forutsettes avsluttet i 1977. De fleste tettstedene i de 4 Mjøs-kommunene (Lillehammer, Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten) vil

innen denne tid ha renseanlegg i drift.

«Aksjon Lågen» er satt i gang i år, og tenkes pågå i 5 år. Innen denne tid satser en på å ha renseanlegg i drift for de fleste tettstedene i nedslagsfeltet.

I tabell 4 er det gitt en oversikt over antall personer knyttet til renseanleggene i dag, og etter utbygging av anlegg for de nevnte tettsteder.

Konsesjonsbehandling — rensekrav.

I tabell 1 og 2 er det gitt en oversikt over hvilke tettsteder som er konsesjonsbehandlet, og hvilke krav det er stilt til rensing og gjennomføringstakt.

Høyfjellshoteller, fjellstuer o.l.

Det er ca. 60 bedrifter av typen høyfjellshoteller/fjellstuer med over 30 senger i Lillehammer—Gudbrandsdalen. De fleste av disse ligger utenfor tettstedene og må ha egne avløpsanlegg. Det er foretatt konsesjonsbehandling for ca. 35 av disse bedriftene.

Tabell 1. *Mjøsområdet*. (4 kommuner)

	<i>Konsesjonsvilkår</i>		
	<i>P.E.</i>	<i>Renskrav</i>	<i>Tidspunkt ferdig anl.</i>
<i>Østre Toten</i>			
Lena	1 500	B	Eks.
Kapp	2 000	BK	76
Skreia	2 500	BK	77
Kolbu	2 500	BK	76
Nordlia	1 200	BK	77
<i>Vestre Toten</i>			
Raufoss }	10 000	K (BK)	77
Reinsvoll }			
Bøverbru }			
Eina	700	B	77
<i>Gjøvik</i>			
Gjøvik	25 000	K (BK)	Eks.
Biri	2 000	K	M Eks.
Snertingdal	600	BK	Eks.
Bybrua		Ikke fastlagt	
Redalen		—»—	
<i>Lillehammer</i>			
Lillehammer	21 000	K (BK)	77
Fåberg—Jørstadmoen	4 000	B	Eks.
Vingrom		B	
Nordseter	500	BK	Eks.

Tegnforklaring: S = Slamavskiller
M = Mekanisk rensing
K = Mekanisk/kjemisk rensing
BK = Biologisk/kjemisk rensing
I = Infiltrasjon

I tabell 3 er det gitt en oversikt over de største bedriftene.

tettbebyggelse og må ha egne avløps-løsninger.

Campingplasser.

Det er totalt ca. 145 plasser i området, og de fleste er i Gudbrandsdalen.

De fleste plassene ligger utenfor

Det er foretatt konsesjonsbehandling for ca. 15 plasser. I tillegg er det noen plasser som er behandlet i tilknytning til fjellstuer o.l.

De fleste plassene har infiltrasjonsanlegg.

Kommunale investeringer.

De fire Mjøskommunene vil i perioden 1974—77 investere ca. 125 mill. kroner i renseanlegg og hovedledninger for de nevnte tettstedene.

For de 10 kommunene i Gudbrandsdalen kan det antas at det i perioden 1976—81 må investeres 80—90 mill. kroner for å bygge de renseanlegg og hovedledninger som er forutsatt.

I tillegg til disse beløpene kommer anlegg for mindre tettbebyggelser, utskiftning av ledningsnett og anlegg i utbyggingsområder som vil utgjøre store summer.

Kontroll og tilsyn.

Kommunene er i konsesjonene pålagt å ta ut prøver samt bekoste analyser for utslippskontroll.

Det er kjent at det til nå har vært heller dårlig drift av mange renseanlegg og det må satses mer på dette i tiden fremover.

I Oppland vil det i juni d.å. bli tatt en prøveomgang for alle renseanleggene, og en håper å kunne følge opp med jevn prøvetaking og kontroll av driften ved anleggene.

Tabell 2. *Lågenvassdraget*. (10 kommuner)

	Konsesjonsvilkår		
	P.E.	Rensekrav	Tidspunkt ferdig anl.
<i>Lesja</i>			
Bjorli		Ikke fastlagt	
Lesja st.		—>—	
<i>Dovre</i>			
Dombås	4 000	K	76
Dovre st.	1 550	BK	78
Brennhaug		Ikke fastlagt	
<i>Skjåk</i>			
Bismo	500	B	Eks.
Marlo		Ikke fastlagt	
Dønnfoss		—>—	
Nordberg		—>—	
Vollungs bru		—>—	
<i>Lom</i>			
Fossberg		Ikke fastlagt	
Garmo		—>—	
Bøverdal		S (Midlertidig)	

Tabell 2 forts.

		<i>Konsesjonsvilkår</i>	
	<i>P.E.</i>	<i>Rensekrav</i>	<i>Tidspunkt ferdig anl.</i>
<i>Vågå</i>			
Vågåmo	3 000	B	76
Lalm		Ikke fastlagt	
<i>Sel</i>			
Otta-Selsverket	4 000	BK	79
Nord Sel	500	BK	Eks.
Sandbumoen		Ikke fastlagt	
Bjølstadmo	250	I	
Sjoa		Ikke fastlagt	
<i>Fron</i>			
Vinstra	5 100	K	77
Harpefoss	550	B	Eks.
Hundorp-Lia	1 500	BK	
Kvam	1 000	BK	79
<i>Ringebu</i>			
Vålebru	2 500	K	77
Fåvang	3 500	K	79
Frya		I (midlertidig)	
<i>Øyer</i>			
Tretten		Ikke fastlagt	
Øyer st.		Ikke fastlagt	
Granrudmoen	1 250	B	Eks.
<i>Gausdal</i>			
Segalstad bru	2 000	B	Eks.
Follebu	1 000	B	Eks.
Forset	750	BK	77
Svingvoll		Ikke fastlagt	

Tabell 3. Høyfjellshoteller, Fjellstuer.

Ca. 60 bedrifter med over 30 senger (ca. 6 000 P.E.)

Ca. 35 av disse er konsesjonsbehandlet.

	P.E.	Konsesjonsvilkår	
		Rensekrav	Tidspunkt ferdig anl.
Nordseterområdet (5 bedrifter)	500	BK	Eks.
Hornsjø Høyfjellshotell	500	BK	Eks.
Pellestova	200	B	
Skeiområdet (6 bedrifter)	700	B	
Venabu Fjellstue	130	BK	
Mysuseterområdet (2 bedrifter)	400	K	Eks.
Rapham Feriehjem	120	BK	Eks.
Rondablikk	150	BK	Eks.
Golåområdet (3 bedrifter)	1 600	K (Vinstra)	
Høvringen (9 bedrifter)		Ikke fastlagt	
Jotunheimen Fjellstue	130	Sandfilter	Eks.
Elveseter Turisthotell	160	S	Eks.
Leirvassbu	280	S	Eks.

Tabell 4. Tett-/spredt bebyggelse.

	Totalt	Antall personer Tilknyttet renseanlegg			
		I dag		1977	
Mjøsområdet	73 000	18 000	24,7 %	47 000	64,4 %
		I dag		1980	
Gudbrandsdalen	47 000	3 000	6,4 %	18 000	38,3 %
Totalt	120 000	21 000	17,5 %	65 000	54,0 %